

skal jeg se, at jeg kommer nok til et lignende Resultat som han o. s. v., o. s. v. Naar det er saaledes, som jeg atter slaar fast, at den højtærede Finansminister ligefrem har sagt til mig paa et bestemt Punkt, at jeg havde brugt fejle Tal, og at han ikke vidste, hvorfra jeg kunde have de Kurser, men at de i alt Fald ikke vare rigtige, og naar det fremdeles er saaledes, at jeg da paaviser, at mine Tal ere rigtige, og paaviser, hvorfra jeg har dem, og at det er fra de normale Kilder, hvorimod hans Kurser ere af en derfra afvigende, ganske abnorm Karakter, vil det — jeg ved ikke, hvilket Udtryk jeg skal bruge for ikke at mishage den højtærede Minister — i hvert Fald Mand og Mand imellem være noget, man skylder at gøre vedkommende, man har gjort Uret, en Undskyldning for. I alt Fald bør man dog sige: Jeg erkender, at jeg har taget fejl paa dette Punkt. Det klæder en Mand. Det klæder aldrig en Mand ilde at erkende, at han har begaaet Uret. Men den, som bestandig skal staa over Skyerne, hvor Himlen altid er blaa, og være uangribelig, tør selvfølgelig ikke en Gang gøre dette for ikke at miste sin Glorie.

Jeg slog i min allerførste Tale i dette Ting en spøgefuld Tone an — jeg beklager, at jeg nu en Gang er ude af Stand til at tilægge mig den højtidelige Alvor, som er den højtærede Finansminister ejendommelig. Jeg er ude af Stand til i saa høj Grad som han at optræde med den tragiske Muses Maske eller stadig behandle Tingene, som om jeg tog Afsked med et Ligfølge. Men hver har jo sin Façon, og naar den højtærede Finansminister konstaterede, at min Façon ikke faldt i hans Smag, ønsker jeg der overfor at sige, at det ligger under min Opgave at afpasse min Tale efter, om den falder i den højtærede Finansministers *personlige* Smag eller ikke. I det hele beder jeg bemærket, at hvad jeg ytrer her i Tinget, de reelle, saglige Ytringer, jeg kommer med her i Tinget, ingensinde ere rettede til den *Person*, som i Øjeblikket er Finansminister, men til Finansministeren *som saadan*, og jeg mener, det er *Finansministerens* Pligt at drøfte Statens finansielle Anliggender med ethvert Medlem af dette Ting. I Stedet for melder den ærede Minister sig nu fra Hvervet. Men hvis han virkelig mente, der var personlige Bemærkninger i, hvad jeg sagde, som gik ham for nær, kunde han jo lade disse personlige Bemærkninger ligge og holde sig til Argumenterne, Realiteterne, Kurserne o. s. v. Men dem lod han netop ligge og svælgede selv i Personligheder overfor mig. Som sagt,

enhver har jo sin Façon. Enhver Fugl synger med sit Næb. En er en Spottefugl, en anden en Dompap. Det er der ikke noget at gøre ved. Jeg kan nu en Gang ikke kvindre den højtærede Finansminister til Behag, og jeg maa sige, at det er mig ogsaa i en ganske sjælden Grad ligegyldigt.

Overfor den højtærede Konseilspræsident ønsker jeg endnu en Gang at pege paa, at hvad jeg sagde angaaende det bekendte Spørgsmaal om Borger og Bonde i mit andet Foredrag, var, at jeg i mine Slutningsbemærkninger i mit første Foredrag kun havde talt om det psykologiske Moment i denne Sammenhæng, altsaa hvad man kalder for Sindelaget. Dette synes den højtærede Konseilspræsident vedblivende ikke at have forstaaet eller at ville forstaa. Det nytter efter min Mening stadig ikke noget, naar den højtærede Konseilspræsident taler om, at det, der skal skille os ad, ikke er Haandteringen og ikke Klæderne. Nej, Klæderne skulle nu i alt Fald slet ikke skille os ad. Men det, man aldrig nogen Sinde kommer fra, er, at bagved ethvert politisk Fænomen ligger der sociale og økonomiske Interesser, og det forekommer mig, at ogsaa den højtærede Konseilspræsident kunde vide, at der endog skrives Historie — og maaske ikke den daarligste Historie — saaledes, at man netop stedse søger at se bagved, igennem de politiske Slagord, der til enhver Tid beherske den politiske Situation, og søger at finde de sociale, økonomiske Interesser, der ere den egentlige Drivfjeder, bagved. Men er man af den Mening, som den højtærede Konseilspræsident, at sligt er galt, endog saa galt, at det fuldstændig skal undertrykkes, bør man efter min Mening først og fremmest være stemt for Forholdstalsvalg. Thi Forholdstalsvalg vil netop tjene til, at Folk kunne samles efter Anskuelser, endog ganske uden Hensyn til deres sociale og økonomiske Interesser. Der kan den lille handlende i Grønnegade slaa sig sammen med Skomageren i Lemvig, med Bonden ude paa den jyske Hede og med Godsejeren, med hvem han vil, naar de have samme Anskuelser i det givne Øjeblik. Ved Forholdstalsvalg, rigtigt udført, kan man netop paa den ideelleste Maade gruppere sig efter Anskuelser. Men omvendt er det saaledes nu, at naar jeg er saa uheldig at have mine Meningsfæller paa den anden Side af min Valgkreds' Grænse, kan jeg aldeles ikke forene mig med dem, selv om jeg nok saa gerne vilde, og selv om vi, naar vi forene os, ere saa